

"קטאר, ארה"ב ואוסטרליה מציפות את העולם בגז טבעי – והמחיר צפוי לצנוח"

"ברוב המקומות החדשים שבהם קודחים כיום, מוצאים בעיקר גז", אמר אתמול בפאנל בכנס הרצליה עמוס הוכשטיין, השליח לענייני אנרגיה במשרד החוץ האמריקאי • נשיא Shell לשעבר: "מחיר הנפט יחזור ל-100 דולר לחבית" • יו"ר המכון לתכנון כלכלי: "להסב התחבורה בישראל לגז"

ערן אזרן

מחירי הגז הטבעי בעולם צפויים בשנים הבאות להמשיך ולצנוח, ולכן על ישראל לנצל את נקודת הזמן הנוכחית כדי לפתח את מאגר לווייתן ולחתום על הסכמי יצוא מחייבים בתוך המד זרחה התיכון – כך אמר אתמול עמוס הוכשטיין, השליח המיוחד לענייני אנרגיה במשרד החוץ האמריקאי, בדיון בעניין אנרגיה ב"כנס הרצליה" של המרכז הבינתחומי.

"אנחנו מדברים על עלייה עצומה בהיצע של הגז הטבעי בעולם", הזהיר הוכשטיין. "עד עתה, קטאר היתה זו ששלטה בע"ג, אך המציאות הזו עומדת בפני שינוי. בסוף 2015, ארה"ב צפויה להתחיל לייצא גז, ועד 2020 אוסטרליה תגיע להיקפי היצוא של קטאר. במקביל, התגלו מרבצי גז באזורים שונים בעולם. כרגע, הפיתוח של חלק מהם מתעכב בגלל המצב הגיאופוליטי, ובחלק אחר – בשל חשש חברות האנרגיה להשקיע בשוק מוצף".

"ברוב המקומות החדשים שבהם קודחים כיום, מוצאים בעיקר גז – כך קורה במזרח התיכון, וכך גם ברוסיה", הוסיף יוסי הולנדר, יו"ר המכון הישראלי לתכנון כלכלי, שהיה שותף לתחזית של הוכשטיין ולפיה משק הגז הער למי עומד בפני הצפה. "טכנולוגיית הפראקינג (פיצוח פצלי שמן במטרה לייצר נפט, ע"א) משת כיום גם לייצור גז, ואפ"י לו בכארות הנפט נמצא גז, שלא יודעים מה לעשות איתו – ולכן מבעירים אותו".

ישראל בנקודת זינוק

הוכשטיין, מאדריכלי הסכם יצוא הגז בין השותפות במאגר תמר לבין ירדן, סבור כי המצב החדש בשוק הגז ממקם את ישראל בנקודת זינוק מיטבית – הן מביחינה כלכלית (יצוא) והן מבחינה פוליטית (חיווק הקשרים עם מדינות במזרח התיכון). לדבריו, "נוצר לישראל חלון הזדמנויות לא רגיל, שלא יישאר פתוח לנצח. הדבר החשוב ביותר כעת, הוא להגיע לנקודה שבה ניתן יהיה לפתח את לווייתן, כמה שיותר מהר". לדעת הוכשטיין, שוקי היצוא המתאימים לישראל הם בעיקר מצרים וטורקיה, הצמאות לגז טבעי מסיבות שונות, ולא

אסדת קידוח במאגר גז מול חופי אלבמה. "ארה"ב צפויה להתחיל לייצא גז השנה" צילום: אי-פי

צילום: ארז חרודי / עושים צילום

צילום: ארז חרודי / עושים צילום

צילום: ארז חרודי / עושים צילום

ג'ון הופמייסטר: "אם ישראל וארה"ב לא יעברו בעשור הקרוב לשימוש בגז לתחבורה – הן יתחרטו. יש להמיר חלק מהפעילות שנעשית באמצעות נפט לגז"

להמיר חלק מהפעילות שנעשית בנפט בפעילות באמצעות שימוש בגז. זו תשתית גדולה שצריך להניח".

גם הולנדר הדגיש שנכון להרחיב את השימוש בגז טבעי לתעשייה ולתחבורה, מכיוון שהוא זול עשרות מונים בייחס לנפט. "ההזדמנות הגדולה ביותר כיום נמצאת בתחום התחבורה, כלומר הנעת מכוניות באמצעות גז טבעי, דחוס, מוזר נל או באמצעות אתנול. הנעת מכוניות בגז הרבה יותר זולה,

יוסי הולנדר: "ההזדמנות הגדולה ביותר כיום נמצאת בתחום הנעת מכוניות באמצעות גז טבעי – שהיא הרבה יותר זולה, וכל הרווח יכול ללכת לצרכנים – גם בישראל"

מושים בגז בישראל גם לענפים נוספים. ג'ון הופמייסטר, לשעבר נשיא ענקית האנרגיה העולמית של (Shell), מייסד הארגון למען אנרגיה בת השגה בארה"ב, הדגיש שמחיר הנפט לא ימשיך לרדת לאורך זמן, ולכן ישראל נדרשת להסב את התחבורה לשימוש בגז. "זו הזדמנות", אמר הופמייסטר, "אם ישראל, ארה"ב לא יעברו בעשור הקרוב לשימוש בגז לתחבורה – הן יתחרטו. בישראל משתמשים בכל יום ב-800 אלף חביות נפט, וניתן

עמוס הוכשטיין: "הדבר החשוב ביותר כעת הוא להגיע לנקודה שבה ניתן יהיה לפתח את לווייתן כמה שיותר מהר. צריך ליצור אווירה חיובית ומעודדת למשקיעים"

השווקים הרחוקים באסיה. על האופציה הזו דובר בעסקה שלא נחתמה עם וודסייד האוסטרלית. הרקע לעיכוב של פיתוח לווייתן הוא הניסיון לעודד תחרות בתחום הגז, הוכשטיין הדגיש כי הדיונים בעניין הרגולציה הם לגיטימיים, "אך צריך ליצור אווירה חיובית ומעודדת למשקיעים".

מעבר לחיווק הקשרים עם מדינות שכנות והתמורה הנאה שצפויה מדינת ישראל לקבל מהיצוא, המשתתפים בדיון הדיגישו כי נכון להרחיב את השיי

וכל הרווח יכול ללכת לצרכנים. לארה"ב יש הזדמנות לעשות זאת, וגם לישראל".

מה הפיל את מחירי הנפט בעולם?

לצד העיסוק האקטואלי בתגיות הגז בישראל ובעולם, המשתתפים דנו במחיר הנפט בעולם, שצנח מכ-110 דולר לחבית באמצע 2014 לשפל של 43 דולר בתחילת 2015. כיום מחיר חבית נפט ממשך לשיט ברמות נמוכות של 58 דולר לחבית – עלייה של כ-40% מהשפל, אך עדיין מחיר נמוך ביחס לשנים האחרונות.

הירידה במחירי הנפט בחודשים האחרונים נבעה בעיקר מגידול בתפוקת הנפט בעולם, כתוצאה מפיתוחים טכנולוגיים של ייצור נפט מפצלי שמן, בעיקר בארה"ב. ואולם, חלק מהפרשנים ייחס את הנפילה במחיר לכך שאופ"ק, ארגון המדינות המייצאות נפט, החליט בניגוד לשנים קודמות שלא לקצץ בתפוקת הנפט, מתוך הערכה כי השוק יאזן עצמו. "מי שתוען שמחיר הנפט צנח בשל החלטת אופ"ק – טועה. בסופו של דבר, סעודיה אינה יכולה לקצץ בהפקה, כי הלקוח העיקרי שלה, סין, לא היה קונה ממנה נפט", אמר הולנדר.

הוכשטיין הגיב: "בסעודיה פחות חששו מהתגובה של סין, אלא הבינו שלקיצוץ בתפוקת הנפט תהיה תוצאה הפוכה. ההחלטה שלא לקצץ נבעה מלקחים היסטוריים. כשסעודיה קיצצה בשנות ה-90 בהפקת הנפט, היא איבדה נתח שוק, ולא הצליחה לעצור את ירידת המחירים. אופ"ק כיום מנוהל על ידי אנשים מוכשרים ומנוסים, שהבינו שאם ינסו לתפוס את הסכין הזו – זה לא יעבוד".

הופמייסטר טען כי ההחלטה של סעודיה שלא לקצץ בתפוקת הנפט נבעה מחיכוכים פנימיים בין מדינות אופ"ק, ולא מלקחים היסטוריים. "אני מגיע מהמגזר הפרטי, כך שאני יכול להגיד דבריים שפקידי ממשלה אינם יכולים. לסעודים פשוט נמאס מההתנהגות של מדינות כמו ונצואלה, ניגריה, לוב ועיראק, שמנהלות משטרים חסרי אחריות ומנצלות את הנכס נות של הסעודים להוריד את קצב ההפקה כדי להגדיל נתח שוק, ומבלי להקריב כל קורבן. לסעודים פשוט נמאס מהמוניטין הרע שייצרו לעצמם".

בניגוד לדעה הרווחת, הופמייסטר הציג תחזית יוצאת דופן ולפיה מחירי הנפט בעולם דווקא צפויים לשוב ולעלות למחיר של כ-100 דולר לחבית.

לדברי הופמייסטר, הירידה במחירי הנפט עד עתה נבעה בעיקר מהמשבר בארה"ב, וההאטה בסין ובהודו, אבל המצב בשנים הבאות עשוי להתשנות: "אל תאמינו לכל האמירות שיש יותר נפט ממה שאנחנו צריכים. בשנים הבאות עשויות להיות בעיות הפקה בכל מיני מקומות בעולם. כברזיל יש תנאים קשים שאינם מאפשרים תפעול של שדות הנפט; באפריקה יש היצע גדול, אבל אין תשתית, יכולות אנשיות ושלטון חוקי; במזרח התיכון, דאע"ש מתקרב לשדות הנפט בדרום עיראק; וברוסיה – הרובל עלול לקרוס, ואז המדינה לא תוכל להפיק נפט".

הנפח של מאגרי הפצלים יורד בהתמדה

הופמייסטר הדגיש שגם בארה"ב המצב אינו אופטימלי. "אמנם ארה"ב הצליחה להגדיל את הפקת הנפט מ-5 מיליון חביות נפט ביום ב-2007 ל-9.3 מיליון חביות ביום ב-2014, אבל, גם הנפח של המאגרים של פצלי השמן יורד בהתמדה, בשל קצב אזילה של 4%-5% בשנה, בלי קשר להפקה בפועל. דיברתי עם כל כמה מכוני מחקר בעניין, ויש להם מעט ידע. זה מעיין סוד שמור בתוך התעשייה. החברות אינן מדברות על כך, כי הן מניסות עדיין להיאבק בזוה. בוודאי שזה גם לא ישמש יתרון לחבית רה כלשהי לספר על ירידה בייכולת ההפקה".

הוכשטיין שלל את דבריו של הופמייסטר: "מחירי הנפט אינו בדרך מעלה. התקופה של היום מתאפיינת לא רק במהפכה באופן שבו מייצרים נפט, אלא גם באופן שבו סוחרים בנפט. עד עתה, מי ששלט בייצור הנפט היו ממשלות. כיום, בארה"ב יש 4,000 יצרנים פרטיים של נפט, שקובעים מה יהיה המחיר בהתאם לתנאי השוק. בעבר, אם היו נחתמות עסקות היה למי להתקשר. כיום, בארה"ב אין עם מי לדבר. הנשיא אינו שולט בחביות האנרגיה. תמחור הנפט כולו נמצא בידי השוק. לכן, אני סבור שיש כאן לא רק מהפכה כלכלית, אלא יש גם מהפכה פילוסופית".

מחפשים נפט, מוצאים גז

מומחה לאנרגיה בכנס הרצליה: "מחיר הגז בעולם צפוי לצנוח בגלל הצפה מקטאר, ארה"ב ואוסטרליה". נשיא Shell לשעבר: "מחירי הנפט יחזור ל-100 דולר לחבית" ערן אזרן 41

